

Kitaaba Daani’el — Lakkoofsa Sagaltamii Shan

Hiika Raajii Ergamaa Lammaffaa Hiikuu keessaa Hiika Raajii Mul’isu

Jeff Pippenger

2024-02-28

Seenaa sochii ergamaa isa jalqabaa fi isa sadaffaa keessatti, ergaan sun ergaa ergamaa isa lammaffaatiin gabaabfamu danda’a.

Ergasii biraan ergamaan biraan dhufee, “Baabilon magaalaa guddittiin sun kufteerti, kufteerti; sababni isaas isheen saboota hundumaa daadhii dheekkamsa sagaagalummaa isheetii irraa akka dhugan godheerti” jedhe. Mul’ata Yohaannis 14:8.

Malaa’ikaan lammaffaan raajii itti hojjetamu sadii, warra arguuf fedhanitti adda baasa. Malaa’ikaan lammaffaan ergaa raajii dhiheessaa jira; ergaan sunis Baabilon yeroo lama kufte jedhuudha. Innis Baabilon akka “magaalaa guddoo” sanaatti ibsa; isheen boqonnaawwan kudha-torbaa fi kudha-saddeet keessatti akka Baabilon ammayyaatti ibsamteetti. Baabilon ammayyaa yeroo lama kufte; kufaatiin ishees sababii isheen saboota hundumaa “dheekkamsa ejja ishee irraa akka dhugan” gooteef dhufe. Ejji ishee mootota lafaa wajjin raawwatame. Hariiroon sunis humna mootota isheen wajjin ejja raawwate sana fayyadamtee “dheekkamsa” ishee hojii irra oolchuu akka dandeessu isheef eeyyame; kunis ari’atama isheen saba amanamaa Waaqayyoo irratti fidduudha.

Wayiniin barsiisa ti; barsiisni isheen saboota hundumaa akka dhugan geggeessu immoo barsiisa sobaa isa waaqeffannaan aduu nagaa akka fida jedhu dha. Saboonni hundinuu “mallattoo” aangoo ishee, jechuunis waaqeffannaa aduu kan waaqeffannaa Dilbataatiin bakka buufame, ni fudhatu. Saboonni hundinuu “mallattoo” sana fudhachuun humna Yunaayitid Isteetisiitiin ni raawwatama; garuu kun yeroo waraanni dabalaa adeemu kan Woe sadaffaa Islaamaa irraa pilaaneetii lafaa irratti fidamaa jiru keessatti ta’a. Saboonni “wayinii” dheekkamsa ishee, waadaa “nagaa fi nageenya” irratti hundaa’uun, ni fudhatu.

“Amma ani jecha ani dubbadhe akka New York dambaliin bishaaniitiin haqamee badeera? Kana ani gonkumaa hin dubbanne. Ani, yeroo ani gamoo gurguddoo achitti ijaaraman, darbi irratti darbi ol kaafaman ilaalu, akkana jedheen, ‘Yommuu Gooftaan ka’ee lafa akka sodaachisaa ta’een raasu, haalli akkam suukanneessaan ni raawwatama! Sana jechuun dubbii Mul’ata 18:1–3 ni raawwatama.’ Boqonnaan kudha saddeettaffaan Mul’ataa guutuun isaa waan lafa irratti dhufuuf jiru irratti akeekkachiisa dha. Garuu waan addatti New York irratti dhufuuf jiru ilaalchisee ifa tokkollee hin qabu; kana qofa nan beeka, guyyaa tokko humna Waaqayyoo geeddaruu fi garagalchuu sanaan gamoonni gurguddoon achi jiran ni darbamuu. Ifa anaaf kenname irraa, badiisni addunyaa keessatti akka jiru nan beeka. Jecha tokko qofa Gooftaa irraa, tuqaalee tokko qofa humna isaa jabaa irraa, ijaarsaawwan gurguddoon kunneen ni kufu. Haalonni ulfina soda isaanii yaadaan illee guutummaatti tilmaamuu hin dandeenye ni raawwatamu.” Review and Herald, July 5, 1906.

Ergaan ergamootaa lammaffaan Fulbaana 11, 2001 irraa deebi'amee labsame; yeroo sana harki Waaqayyoo tuqee ijaarsaawwan guguddoo Magaalaa New York ni jige.

“Raajiin, ‘Ani ergamaa biraa samii irraa bu’u, aangoo guddaa qabu nan arge; laftis ulfina isaa irraa ifte. Innis sagalee guddaadhaan jabinaan iyyee, “Baabilon guddoon kufte, kufte; teessoo hafuurota hamootaa taate” jedhe’ (Mul’ata 18:1, 2). Kunis ergaa isa wal fakkaataa isa ergamaan lammaffaan kennedha. Baabilon kufte; ‘isheen wayinii dheekkamsa sagaagalummaa ishee saboota hundumaa dhugsiteef’ (Mul’ata 14:8). Wayiniin sun maalidha?—Barsiisota sobaa isheeti. Isheen Sabbaata abboommii afraffaa iddoo isaa irraa buqqistee sabbata sobaa tokko addunyaatti kennite; akkasumas soba Seexanni jalqaba Eeden keessatti Hewwaanitti hime sana irra deebi’ite—lubbuun uumamaan du’a kan hin qabne ta’uu isaa. Dogoggoroota wal fakkaatan baay’ee fageenyaan fi bal’inaan facaasite; ‘abboommii namootaa barsiisa godhanii barsiisuudhaan’ (Maatewos 15:9).

“Yommuu Yesus tajaajila isaa ifatti jalqabe, Inni Mana Qulqullummaa xureeffannaa isaa qulqullummaa balleessu irraa qulqulleesse. Gochoota tajaajila Isaa keessaa warra dhumaa gidduuttiis qulqulleessuun Mana Qulqullummaa yeroo lammaffaa ni jira ture. Akkuma kanaan hojii dhumaa addunyaatti akeekkachiisa kennuuf taasifamu keessatti, waamichoonni addaa lama waldoota kiristaanaa irratti ni taasifamu. Ergaan ergamaa lammaffaa, ‘Baabilon kufteerti, kufteerti, magaalaa guddittiin sun; isheen sababii daadhii dheekkamsa sagaagalummaa ishee irraa saboonni hundinuu akka dhugan gooteerti’ (Mul’ata 14:8). Iyya humna guddaa ergaa ergamaa sadaffaa keessattis sagaleen tokko mootummaa samiitii dhaga’ama; innis, ‘Yaa saba koo, cubbuu ishee keessatti hirmaattota akka hin taaneef, dha’icha ishee irraas akka hin fudhanneef, keessaa ishee keessaa ba’aa. Cubbuuwwan ishee hanga samiitti ga’aniiru; Waaqayyos jal’ina ishee yaadateera’ jedha” (Mul’ata 18:4, 5). Ergaawwan Filatamoo, kitaaba 2, 118.

Gidduu Fulbaana 11, 2001 fi seera Dilbataa yeroo dhihootti Ameerikaa keessatti dhufu gidduutti, lakkoofsonni jalqabaa sadan Mul’ata boqonnaa kudha saddeet ni raawwatamu; waamichi Baabilon keessaa bahuuf ta’u kan jalqabu immoo yeroo seera Dilbataatti.

“Mul’anni 18 yeroo akka bu’aa akeekkachiisa sadan Mul’ata 14:6–12 keessatti kenname diduu irraa ka’e, waldaan guutummaatti haala ergamaan lammaffaan dursee dubbate sana irra ga’u agarsiisa; yeroo sanattis sabni Waaqayyoo ammallee Baabilon keessa jiran hirmaannaa ishee irraa akka of baasaniif waamicha ni argatu. Ergaan kun isa addunyaadhaaf yeroo dhumaa kennamu ta’a; hojii isaas ni raawwata. Yeroo warri ‘dhugaa hin amanne, garuu jal’inatti gammadan’ (2 Tasalonqee 2:12) dogoggora cimaa fudhachuufii soba amanuuf dhiifamanitti, ifni dhugaa warra garaan isaanii isa simachuuf banaa ta’e hunduma irratti ni ifa; ijoolleen Gooftaa Baabilon keessatti hafan hundinuu waamicha kana ni dhaga’u: ‘Ishee keessaa ba’aa, saba koo’ (Mul’ata 18:4).” The Great Controversy, 389, 390.

Seerri Dilbata Dhihoo dhufu keessatti namoonni kakuu duraanii gowwoomsaa cimaa ni fudhatu. Fulbaana 11, 2001 irraa eegalee hamma Seera Dilbataatti yeroo gowwoomsaan cimaa dhangalaafamutti ergaan ergamaa lammaffaa irra deebi’amee lallabama; diduun isaas “akeekkachiisa dachaa sadii Mul’ata boqonnaa kudha afur, lakkoofsa ja’a hanga kudha lamaatti”

Lafti hundi ni keessaa hundinuu afaan tokkoo fi dubbii tokko turan. Yeroo isaan baha irraa imalanitti, biyya Shiinaa keessatti dirree tokko argatanii achi keessa qubatan. Isaanis walii isaanii, “Kottaa, kottaa, mee xuubii tolchinee sirriitti haa gubnu” jedhan. Dhagaa iddoo xuubii, dhoqqees iddoo sibila isaanii ta’e. Isaanis, “Kottaa, kottaa, magaalaa tokkoo fi masaraa tokko ijaarrannaa; fiixeen isaas hamma samii haa ga’u; maqaa ofii keenyaaf haa godhannu, akka nu lafa hundumaa irratti hin bittinneeffamneef” jedhan. Waaqayyos magaalaa fi masaraa ilmaan namootaa ijaaraa turan sana ilaaluuf gad bu’e. Waaqayyos akkana jedhe: “Kunoo, sabni tokko dha, hundi isaanii afaan tokko qabu; kana immoo jalqaban; amma immoo waan yaadanii hojjechuu barbaadan keessaa homtinuu isaan irraa hin dhowwamu. Kottaa, kottaa, gad buunee achitti afaan isaanii haa walitti burkineessinu, akka isaan walii isaanii dubbii walii hin hubanneef.” Kanaafuu Waaqayyo achii irraa fuula lafa hundumaa irratti isaan bittinneesse; isaanis magaalaa sana ijaaruu dhiisan. Kanaaf maqaan ishee Baabel jedhamte; sababiin isaas, achitti Waaqayyo afaan lafa hundumaa walitti burkineesse; achii irraas Waaqayyo fuula lafa hundumaa irratti isaan bittinneesse. Uumama 11:1–9.

መጀመሪያው የባቢሎን ውድቀት፣ እንደ ባቤል ተወክሎ፣ “ኑ” በሚለው ቃል ሦስት ጊዜ ተገልጿል። ሦስቱ መላእክት ሁሉ በመጀመሪያው መልአክ ውስጥ ተወክለዋል። የዳንኤል መጽሐፍ ምዕራፍ አንድ ደግሞ የመጀመሪያውን መልአክ መልአክት ይወክላል፤ እንዲሁም ቀደም ሲል በእነዚህ ጽሑፎች እንደተለየው፣ የዘላለማዊው ወንጌል ባለሦስት-ደረጃ የፈተና ሂደት በመጀመሪያው ደረጃ ውስጥ ይገኛል፤ ይህም ዳንኤል የባቢሎንን ምግብ መብላት ሲከለክል እና በምትኩ ለእግዚአብሔር ክብር መስጠትን ሲመርጥ ነው። የመጀመሪያው ፈተናው፣ በሚለራዊት ታሪክ አገሮች 11, 1840 ላይ፣ ዮሐንስም እንዲበላው ታዘ ከተሰጠው ትንሽ መጽሐፍ ጋር የወረደው የመጀመሪያው መልአክ ፈተና ነበር።

Inni ergaasii mul’ataa guyyoota kudhanii isaaf kenname; kunis warra nyaata Baabylon nyaatan fi warra akka Daani’el cuunfaa filatanii nyaatan gidduutti garaagarummaa akka jiru agarsiise. Qormaanni lammaffaan sun gareewwan lama uume; akkuma dhufaatiin ergamaa lammaffaa bara 1844tti godhe sana. Qormaanni lammaffaan sun qormaata xumura waggoota sadiitti ta’een itti fufe; achittis Nebukadnezar firdii isaa mul’ise; kunis akkuma dhufaatii ergamaa sadaffaa Onkoloolessa 22, 1844tti bakka bu’ameetti.

Bishaanii boodaa Nuuhiin iddoowwan aarsaa ijaaruuf ajajame; yeroo kana godhus dhagoota inni itti fayyadame hin murin, hin qopheessin; akkasumas iddoon aarsaasaa dhoqqee walqabsiisaa hin qabaanne. Nimrood fincilaadhaan xobbee fi dhoqqee walqabsiisaa fayyadame; kunis iddoon aarsaa hariiroo kakuu kan namoota lafaa irraa deebi’anii guutan akka fayyadaman ajajame fakkeessuudhaan sobaan hojii isaa ture. “Kottaa” inni jalqabaa ragaa Nimrood keessatti argamu, “kakuu du’aa” isa ergaa jalqabaatti fincilaadhaan hundeeffame agarsiisa. “Kottaa” inni lammaffaan ijaarsa gamoo ol dheeraa tokkoo (Waldaa Tokko) fi magaalaa tokkoo (Mootummaa Tokko) agarsiisa. “Kottaa” inni lammaffaan ragaa Nimrood keessatti, Waldaa fi Mootummaa walitti makuu ture; kun immoo sagaagalummaa ergaa ergamaa lammaffaa ti. “Kottaa” inni sadaffaan murtii uummata bittimsuu fi afaan isaanii walburjaajessuu agarsiisa.

Kufaan jalqabaa Baabylon ergaa ergamaa isa jalqabaatiif fakkeenya ta’a; kufaatiin lammaffaa Baabylon immoo mul’atawwan lamaan keessatti, isaan wantoota kufaatiin Baabylon ammayyaa hundeesan, ergaa ergamaa isa lammaffaatiif fakkeenya ta’a. Kunis akkana, sababni isaas kufaatiin

Baabilon akkuma kitaaba Daani'el keessatti galmeeffametti jalqaba tokkoo fi xumura tokko bakka bu'a; akkuma ergaan ergamaa isa lammaffaa immoo jalqabaa fi xumura Adventizimii keessatti labsamu. Sister White addatti murtiin Belshaazaar irratti fidame murtii Nebukadnezaar irratti fidameen dursee fakkeeffamee ture jechuun ibsite.

“Mootii dhumaa Baabiloonitti, akkuma fakkeenyaatti isa jalqabaatti dhufetti, murtiin Eegduu waaqayyoo kana dhufe: ‘Yaa mooticha,... sitti dubbatameera; mootummaan sirraa darbeera.’ Daani’el 4:31.” Raajotaa fi Mootota, 533.

Badiin lammaffaa Baabilon kufuun ergaa ergamaa lammaffaatii wajjin akkuma jiru, mallattoo Alfaa fi Oomeegaa qaba. Mallattoon kun kufaatiin mootota Baabilon keessaa isa jalqabaa fi isa dhumaa keessatti mul’ifama. Murtii fi kufaatiin Nebukadnezaar “yeroo torba” jedhamuun bakka buufama; kunis “yeroo torba” Lewwoota boqonnaa digdamii ja’aa keessatti ibsame irratti wabii dha; akkasumas “facaasuun” murtii fi kufaatiin Nimrood keessatti mul’atu inniis “yeroo torba” Lewwoota boqonnaa digdamii ja’aa keessatti ibsame irratti wabii dha. Murtii fi kufaatiin Belshaazaar immoo qubee ibiddaa walitti ida’amani kuma lama dhibba shan fi digdama ta’an irratti bakka buufama; kunis akkasuma “yeroo torba” Lewwoota boqonnaa digdamii ja’aa irratti wabii ta’uu isaa adda baasa.

“Raawwiin raajii sadii” ragaa duraa lamaan kan amaloota guutamuu sadaffaa fi isa dhumaa adda baasanis, hundeessanis ni mirkanaa’a. Kufaatota Baabilon sadan wajjin, ergaan kufaatiin Baabilon adda baasu sun mataan isaa seera raawwiin raajii sadii irratti hundaa’e illee ni adda baasa. Kufaatonni Baabilon lamaan jalqabaa amaloota raajii kufaatiin sadaffaa fi isa dhumaa ni adda baasu.

Seenaan seenaa Millerotaa seenaa Future for America keessatti qubeedhaan irraa deebi’ama. Seenaan Millerotaa keessatti walitti qabamni seerota William Miller itti beekkamaa ta’e, ergaa ergamaa isa jalqabaatii dhiheessuuf bu’uura dhugaa inni itti fayyadame hundeessuuf hojii irraa oolche, mallattoo karaa seenaa sanaa keessaa tokko ture. “Raawwii sadii raajii” jechuun seerota guyyoota dhumaa kana keessatti walitti qabaman keessaa tokkoo dha; innis bu’uura dhugaa keessaa ergaan ergamaa isa sadaffaa itti keessatti adda baafamu hundeessuuf ta’e.

Mul’atawwan Roomee sadan, mul’atawwan kufaatiin Baabilon sadanis wajjin walitti dhiyeenya guddaa qabu; garuu garaagarummaa illee qabu. Sagaagaltuun Xiirroos, yookaan Baabilon, kan mootota lafaa wajjin ejja raawwattu isaan wajjin foon tokko taati; garuu akkuma Izebel mootii Ahaab irratti mootummaa qabdutti isheenis mootota sana irratti mootummaa qabdi. Roomeen ammayyaa bineensa Mul’ata Yohaannis boqonnaa kudha torbaa keessatti argamu sana dha; bineensi sunis kan sagaagaltuun Baabilon Ammayyaa irraa taa’itee isa irratti mootummaa qabdudha.

Nuyi qo’annoo kana barruu itti aanu keessatti itti fufna.

“Ergasii iyyuu koo ulfina sana irraa fudhatamanii, warra hafan kan lafa irra jiranitti akka ilaalu natti agarsiifame. Ergamaanis isaaniin, ‘Dha’icha torban isa dhumaa irraa ni baqattu moo? Ulfina keessa ni seentanii waan hunda Waaqayyo warra Isa jaallatanii fi maqaa Isaaaf rakkina fudhachuuf fedhii qabanif qopheesse ni gammaddituu? Yoo akkas ta’e, akka jiraattaniif du’uu

qabdu. Qophaa'aa, qophaa'aa, qophaa'aa. Guyyaan Gooftaa dhufaatii qabaatii; innis dheekkamsaatiin, aarii jabaa ta'een gara-jabeessa; biyya duwwaa godhee, cubbamoota ishee keessaa balleessuuf dhufa. Isin amma qabdan caalaa qophii guddaa qabaachuu qabdu. Waaqayyoof waan hunda aarsaa godhaa. Waan hunda iddoo aarsaa Isaa irra kaa'aa—ofii keessan, qabeenya keessan, waan hunda iyyuu, aarsaa jiraataa ta'ee. Ulfina keessa seenuuf waan hundumaa barbaachisa. Qabeenya ofii keessaniif samii keessatti kuusaa, bakka hattuun itti hin dhihaanne, yookaan daakuun itti hin mancaasne. Yoo boodarra ulfina Isaa keessatti Isaa wajjin hirmaachuu feetan, asitti dursa dhiphina Kiristoos keessatti hirmaattota ta'uu qabdu' jedhe.”

“Yoo karaa dhiphinaatiin yoo arganne, mootummaa samii gatiin isaa salphaa ta'a. Nu karaa hunduma irratti of-ganuu qabna, guyyaa guyyaan ofitti du'uu qabna, Yesus qofa akka mul'atu gochuu qabna, ulfinni Isaas yeroo hundumaa fuula keenya dura qabaachuu qabna. Ani warri yeroo dhihoo as dhugaa hammatan waan Kiristoosiif jecha dhiphachuu jechuun maal akka ta'e beekuu akka qaban arge; akka isaan qorumsa cimaa fi qara ta'e keessa darbuu qabanis arge; kunis akka isaan qulqulleeffamanii fi dhiphinaatiin qophaa'anii mallattoo Waaqa jiraataa fudhachuu, yeroo dhiphinaa sana keessa darbuu, Mooticha bareedina Isaa keessatti argu, akkasumas argamuu Waaqaa fi ergamoota qulqulluu, qulqullaa'oo ta'an sanaa keessa jiraachuu danda'aniif.”

“Akkuma ulfinni dhaaluuf maal ta'uu akka nu barbaachisu yeroon argee, achiis dhaala guddaa akkasii nuuf argamsiisuuf Yesus hammam akka dhiphate yeroon arge, nuyi dhiphina Kiristoos keessatti akka cuuphamnu nan kadhade; kunis akka qorumsatti hin duubatti jenne, garuu waan Yesus nuuti hiyyummaa fi dhiphina Isaa keessaa badhaadhota akka taanuuf hammam akka dhiphate beeknee, obsaa fi gammachuudhaan akka isaan baannuuf. Ergamaanis akkana jedhe, 'Of ganaa; saffisaan tarkaanfachuu qabdu.' Nuyi keessaa gariin yeroo dhugaa argachuufii tarkaanfii tarkaanfiidhaan fuulduratti adeemuuf qabanneerra, tarkaanfiin hundinuu isa fudhanne immoo isa itti aanu fudhachuuf humna nuuf kenneera. Amma garuu yeroon jechuun ni xumuramaa jira, wanta nuti waggoota keessatti baranne immoo isaan ji'oota muraasa keessatti barachuu qabu. Isaanis akkasuma waan baay'ee dagachuu fi waan baay'ee irra deebi'anii barachuu qabu. Yeroo labsiin ba'utti warri mallattoo bineensaa fi fakkeenya isaa fudhachuu didan, amma murtoo qabaachuu qabu; jechuunis, Lakki, nuyi seera bineensichaa hin ulfaanu jechuu qabu.” Early Writings, 67.